

[REDACTED] :From
Tuesday, January 21, 2014 10:26 AM :Sent
akoll@knesset.gov.il :To

[REDACTED] :Cc
Subject: פניה: העדר שירותים עירוניים בשכונות ירושלמיות מעבר לגדר ההפרדה
Importance: High

שלום רב,
מצורפת פנייתו של מר זגייר מוניר אבו אשרף, ראש ועד תושבי צפון ירושלים, במשותף עם גב' ליאן גייל, רכזת פניות בעיר עמים. מר זגייר נבחר על ידי תושבי 4 השכונות הפלסטיניות בירושלים הצפונית הנמצאות מעבר לגדר ההפרדה לייצגם. סה"כ 65,000 תושבים ירושלמים פלסטינים.

כפי שניתן יהיה לראות בפנייתו המצורפת, מצב השירותים בשכונות אלו, על אף היותן חלק משטחה המוניציפלית של ירושלים ותחת אחריות עיריית ירושלים על פי הדין בישראל, בכי רע.

מכאן פנייתנו, בבקשה כי יתקיים דיון דחוף במצבן של השכונות בפני הוועדה שבראשותך.

תודה,
אשרת מימון, עו"ד

אשרת מימון, עו"ד
פיתוח מדיניות
עמותת עיר עמים
ת.ד. 2239, ירושלים 94581
טל' 02-6222858 שלוחה 109
פקס 02-6233696

קבלו עדכונים שוטפים על מאבק התושבים והארגונים נגד הכרזתו של גן לאומי במורדות הר הצופים

לכבוד
ח"כ עדי קול
יו"ר הוועדה לפניות הציבור
כנסת

שלום רב,

הנדון: העדר שירותים עירוניים בשכונות ירושלמיות מעבר לגדר ההפרדה

פניה זו באה בשמו של הח"מ, מר **זגייר מוניר אבו אשרף, ת"ז [REDACTED]**, ראש ועד תושבי צפון ירושלים. מר זגייר נבחר על ידי תושבי 4 השכונות הפלסטיניות בירושלים הצפונית הנמצאות מעבר לגדר ההפרדה: זגיר, כפר עקב, סמיראמיס, ואל-מטר/עטרות, לייצגם. סה"כ כ-65,000 תושבים ירושלמים פלסטינים.

כפי שניתן יהיה לראות להלן, מצב השירותים בשכונות אלו, על אף היותן חלק משטחה המוניציפלית של ירושלים ותחת אחריות עיריית ירושלים על פי הדין בישראל, כבי רע. מכאן פנייתנו, בבקשה כי יתקיים דיון דחוף במצבן של השכונות בפני הוועדה שבראשותך.

1. תוואי הגדר בירושלים סיפח שטח גדול משטח הגדה המערבית למטרופולין ירושלים, ומאידך גיסא ניתק מהעיר שכונות אחרות ירושלמיות, ויצר חיץ בין תושביהן הפלסטינים לבין עירם. שתי שכונות נותקו מן העיר לחלוטין באמצעות הגדר: מחנה הפליטים שועפאט (אזור ראס חמיס, ראס שחאדה, ודחיית א-סלאם), ואזור כפר עקב-סמיראמיס. בשתי שכונות אלו מתגוררים כ-90,000 תושבים ירושלמים פלסטינים (כרבע מאוכלוסייתה הפלסטינית של העיר).¹
2. גדר ההפרדה שנבנתה כאמצע העשור הקודם הותירה את השכונות האלה מחוץ לגדר. היא לא רק ניתקה את השכונות מעירן, ואת התושבים מקהילתם, אלא גם זנחה אותן כמעט לחלוטין. עם הקמתה של הגדר, פסקו כמעט כליל השירותים העירוניים בשכונות אלה, אשר הפכו למובלעות צפופות וזנוחות. העמימות שנוצרה בשאלת אכיפת הדין הישראלי והמדיניות באזורים אלו הובילה לבניה מסיבית באזורים אלו, שנעשית ללא תשתיות מינימליות. צפיפות הבנייה והעדר התשתיות והשירותים יוצרים אזורים על סף אסון הומניטרי.
3. במסגרת עתירות שהוגשו לבג"ץ נגד תוואי הגדר בצפון ירושלים (בג"ץ 5488/04, 6080, 3648) הובאו טענות התושבים לניתוק זיקתם מבחינת חינוך, בריאות תעסוקה ומסחר מירושלים והפגיעה הקשה במרקם חייהם כתוצאה מהקמת הגדר. תשובת המדינה כללה הבטחה כי "הממשלה ועיריית ירושלים נערכו לטיפול באוכלוסייה כתוצאה מהקמת הגדר". כפי שמובא בפסק הדין. "המשיבים (המדינה) מודעים לחובתם להוסיף ולשמר את מרקם החיים של התושבים ועל זיקתם של תושבי ירושלים לירושלים. המשיבים מתחייבים להמשיך ולפעול לצמצום הפגיעה במרקם חייהם של התושבים

¹ על פי משטר הפעלת גדר הביטחון סביב ירושלים: השלכות אפשריות על העיר, מכון ירושלים להקר ישראל, 2006. עמ' 34.

באמצעות הקמת מתחם השירותים הממשלתיים במעבר קלנדיה ובאמצעים אחרים אותם קבעה הממשלה (בהחלטתה מיום 10.7.2005) (פסקה 59).

4. בהחלטת הממשלה מסי' 3873 מיום 10 ביולי 2005 "בנושא 'עוטף ירושלים' והטיפול באוכלוסיה במרחב ירושלים כתוצאה מהקמת הגדר"², התחייבה עיריית ירושלים, לעניינו, ל:

- 1) "הקמת מינהל קהילתי עוטף ירושלים" – לטיפול בתושבי השטחה המוניציפאלי של ירושלים שמעבר לגדר"
- 2)
- 3) "אכיפת הסדר הציבורי בסביבת המעברים באמצעות יחידת פיקוח עירוני"
- 4) "הקמת מוקדי שירות עירוניים בסמוך למעברים במסגרת השירותים הממלכתיים"

בנוסף, בשיתוף עם משרד החינוך, התרבות, והספורט, עיריית ירושלים התחייבה ל:

- 1) "ארגון מערך היסעים להעברת תלמידים בצורה מסודרת ומבוקרת לבתי ספר בתוך ירושלים- לקראת שנת הלימודים התשס"ו"
- 2) "שכירת כיתות לימוד, התאמתם לדרישות הבטיחות וצידום לקליטת תלמידים נוספים- לקראת שנת הלימודים התשס"ו"
- 3) "בניית מוסדות חינוך על מנת לצמצם בהוצאות השכירות וההסעות- לטווח הארוך"

5. על פי החלטת הממשלה האמורה, המינהל הקהילתי נועד להבטיח את מתן השירותים הממלכתיים והעירוניים לתושבים ששכונותיהם הופרדו מן העיר על- ידי הגדר. כפי שניתן להבין את החלטת הממשלה, היא נבעה מהצורך לפשט את מתן השירותים לתושבים מעבר לגדר. היא בכל מקרה לא נועדה ליצור חיץ בין התושבים לבין העיריה. בפועל, קיומו של המינהל הקהילתי הוביל ליצירתו של מנגנון משולש, בו התושבים מוצאים עצמם לא אחת נעים בין המינהל לבין העיריה, אינם זוכים למענה ממי מהם, כאשר כל אחד מטיל את האחריות על האחר.

6. כפי שנבחר בפנייתנו זו, עיריית ירושלים אחראית למתן השירותים לשכונות הירושלמיות שמעבר לגדר, על פי הדין הישראלי. כל מנגנון שהוקם על ידה בכדי לפשט התנהלותה, אינו נוטל מידה את האחריות לכך. ולכן במצב שקיים ושיודגם להלן, על עיריית ירושלים מוטלת החובה ליתן המענה ובמידת הצורך ליצור מנגנון חלופי לזה הקיים, או לבטלו לחלוטין.

7. להלן יפורטו עיקר השירותים החסרים בשכונות מעבר לגדר, כפי שגם הובאו פעמים רבות הן בפני המינהל והן בפני העיריה, ולא קיבלו מענה ראוי:

א. **העדר שירותי כבאות** - מצב שירותי החירום באזור מעורר חשש כבד. כרגע, אין אף תחנת כיבוי אש באזור. בגלל הבנייה הבלתי-מתוכננת המאסיבית שמתבצעת בשכונות האלה, הסיכון לחיי התושבים במקרה של שריפה הוא מאוד גדול. התושבים ביקשו כי תוקם תחנת כיבוי אש במעבר קלנדיה, אך עד היום נותרו בעניין זה ללא מענה.

ב. **בריאות – העדר שירותי חירום** - בכל האזור לא קיימים שירותי חירום בריאותיים מלבד בית חולים קטן באזור כפר עקב ובו שירותי חירום לילודות. בנוסף, אין באזור ולו תחנת שירותי אמבולנסים אחת, ובמצבי חירום התושבים נאלצים לפנות לתחנה ברמאללה, מכיוון שאמבולנסים מתוך ירושלים שבתוך הגדר אינם נכנסים לאזור זה. אך בכך גם לא מסתיים הסרבול. אמבולנס מרמאללה אינו מאושר לעבור את המחסום, ולכן עליו להעביר את המפונים

² החלטת הממשלה 3873, 10.7.2005, <http://www.pmo.gov.il/Secretary/GovDecisions/2005/Pages/dcs3873.aspx>

באמצעותו לאמבולנס ישראלי במעבר קלנדיה, תוך בזבוז זמן משווע וסכנה ממשית לחיי המטופלים.

על פי החלטת הממשלה 3873, היה על משרד הבריאות לפעול לקביעת נהלי מעבר שיאפשרו "מתן שירות מהיר והומני לנזקקים", וכן "בתיאום עם הגורמים הנוגעים לדבר - קביעת נהלי מעבר שיקלו על מעבר רופאים וציוד מתוך העוטף החוצה.", לפעול ל"יעידוד בתי החולים במזרח ירושלים לפתוח שלוחות מעבר לגדר", וכן בתיאום עם הגורמים הנוגעים לדבר להוביל ל"הנפקת אישורים מסודרים לצוותים רפואיים שיאפשרו מעברם המהיר." כל אלו לא התקיימו.

התושבים הציעו להרחיב את שירותי החירום הקיימים בבית החולים ליולדות בכפר עקב, וכן דורשים את מציאת הפתרון המידי למעבר האמבולנסים, בין בדרך הקמתה של תחנת אמבולנסים שיורשו לעבור את המחסום פנימה לתוך תחומי הגדר ללא כל עיכוב, בין בחיוב האמבולנסים בתוך ירושלים להיכנס גם לאזורם, ובין במתן אישור גם לאמבולנסים מרמאללה לעבור פנימה ללא עיכובים.

ג. חינוך

▪ **מחסור בכיתות ובבתי ספר עירוניים** - כיום, נמצאים באזור 16 בתי ספר. שניים מהם בלבד הינם בתי ספר עירוניים. 14 בתי הספר הנוספים מתנהלים כבתי ספר פרטיים ללא פיקוח בפועל. בשל מחסור בכיתות באזור זה, מעל 3,750 תלמידים עוברים דרך מחסומי קלנדיה וחיזמה כל יום כדי להגיע לבתי ספר בתוך הגדר. להשלמת פער זה נדרשת הקמתן של עוד כ-125 כיתות.

התושבים מעוניינים בהקמתם של עוד בתי ספר רשמיים באזור זה, ובהפיכת אלו הפרטיים שביניהם גם כן לרשמיים. קיימות טענות רבות כלפי בתי הספר הפרטיים, ורבים מהם נאלצים לרשום את ילדיהם לבתי הספר הפרטיים רק בשל העדר מקום במסגרת שני בתי הספר הבודדים הקיימים.

כך למשל שבתו לאחרונה המורים בבית ספר דאר אל-מארפה, בית ספר פרטי, לאחר שלטענתם קיבלו משכורת חלקית משך ששה חודשים. טענותיהם של המורים היו כלפי הנהלת בית הספר, אך במהלך השביתה נותרו כ-3000 ילדים ללא מסגרת. התושבים מבקשים מהעירייה כי 'תאמץ' את בית הספר ותהפוך אותו לבית ספר רשמי.

התושבים אף הציעו את הקמתו של בית ספר עירוני נוסף במבנה חדש באזור עטרות, שכונת אל-מטאר, בן 4 קומות, שמיועד לשמש כבית ספר. המבנה עומד בכל תקני הבנייה ויוכל להכיל כ-20 כיתות בנוסף למגרש ספורט. אולם, עד היום לא נענתה העירייה לבקשתם כי יישכרו הכיתות בבניין כדי להקל על המחסור.

▪ **מעבר מסוכן של תלמידים בצומת כפר עקב ובצומת אז-זגייר** - בכל יום נאלצים כ-9,000 תלמידים לחצות ברגל שני צמתים סואנים לבתי ספרם - צומת כפר עקב וצומת אז-זגייר. צומת כפר עקב הנו צומת מרכזי בכביש הראשי שמחבר בין רמאללה לבין ירושלים, ועוברים בו בשעות העומס כ-3,000 כלי רכב בשעה. מצב זה מסכן את חייהם של הולכי הרגל, ובמיוחד של התלמידים.

התושבים פנו לעיריית ירושלים בדרישה כי ייבנו שני גשרי ברזל מעל הכביש. לאחר שהתקבלה התשובה שהגשרים עלולים להפריע לקווי החשמל באזור, ניגש כבר לפני שנה מר זגייר הח"מ לחברת החשמל בעצמו, ובעקבות זאת הסכימה חברת החשמל להשקיע את קווי החשמל בקרקע. אך מששב לעירייה עם הענות חברת החשמל לפנייתו, הייתה הפעם התשובה כי הגשרים עלולים לפגוע ב"ביטחון המדינה". לכן, עד היום לא נבנו הגשרים ההכרחיים.

ד. מפגעי תחבורה ובטיחות

▪ **כבישים משובשים ולא מסומנים**

בכל האזור המדובר אין כמעט כביש אחד סלול כראוי. לטענת התושבים, כבר לפני 3 שנים העירייה קבעה כי יש לסלול כ-55,000 מ"ר באספלט באזור כפר עקב, ראס חמיס, שועפת, ושייח סעד. התושבים פנו בעניין לא אחת למנהל המינהל הקהילתי עוטף ירושלים, מר קולין היימס, שטען כי לא קיבל תקציב למימוש ההתחייבות. לפני ששה חודשים פגש מר זגייר את מנכ"ל העירייה, וביקש לברר מולו את טענת העדר התקציב של המינהל. מנכ"ל העירייה שב וטען כי התקציב הועבר למינהל, אך מנהל המינהל שב וטען שהתקציב לא הועבר אליו. מנכ"ל העירייה ביקש מכתב ממר היימס עם הדרישה האמורה, שככל הידוע לתושבים עד היום לא נשלח.

כך יוצא, שלאחר 3 שנים ועד היום, בוצעו רק כ-7% מהסלילה שנדרשה.

עוד על פי בדיקה שערכו התושבים, בכבישים הקיימים יש מעל 45 בורות בכבישים, ובנוסף לכך אין בהם כל סימון בצבע, אף של שוליים או של המסלולים. מחדלים אלו מובילים לתאונות דרכים רבות, ולפגיעה בהולכי רגל.

▪ **בכל האזור אין כל שלטי רחוב או תמרורים.**

▪ **בכל האזור אין מדרכות**

▪ **העדר אזורי חניה** - הסמטאות באזור הן מאוד צרות, וכתוצאה מכך, כלי רכב החונים בסמטאות חוסמים את המעבר. התושבים דורשים להפוך את המעבר בסמטאות לחד-כיווני.

▪ **העדר רמזור** - בכל האזור כולו קיים רמזור אחד בלבד. ולא רק זאת. לרוב, הרמזור אינו תקין ואינו פועל. התושבים דורשים הצבת רמזורים תקינים נוספים או יצירת כרות, לפחות בכניסה לכפר עקב ובירידה לסמיר-אמיס.

▪ **העדר תחנות אוטובוסים** - בכל האזור אין תחנות אוטובוסים. התושבים דורשים הצבתן של תחנות אוטובוס בכלל, ובפרט, מקורות.

▪ **העדר תאורה** - בכל האזור אין כל תאורה ראויה בשעות הערב. פנסי רחוב מוצבים רק בכבישים הראשיים אך לא בסמטאות, אף על פי שכבלי החשמל כן עוברים ליד הסמטאות האלה. מצב זה מסכן את הולכי הרגל, בעיקר ילדים, שנפלים ברחוב בלילה בעקבות החושך והאיכות הירודה של הכבישים.

ה. שירותי ביוב וניקוז

באזור מונחים צינורות צרים מאוד שלא מצליחים לענות על צרכי הביוב וניקוז. בשנים 2002-2003, הניחו התושבים על חשבונם צינורות ביוב וניקוז, אך זאת בעת שהיו באזור 12,000 בני אדם בלבד, והצינורות נועדו לשרת עד 30,000 תושבים. היום מתגוררים באזור יותר מפי שתיים מהמשוער אז, כ-65,000 תושבים (פי יותר מ-5), והצורך לשירותי ניקוז הולך וגדל. בנוסף לצרכי

התושבים עצמם, דרך צינורות האזור עובר גם הניקוז שמגיע מאזור מרמאללה ואל-כירה. בהעדר ניקוז ראוי, נוצרות הצפות רבות, ביוב זורם ברחובות, ונגרמת פגיעה ברכוש בבתים רבים. התושבים דורשים הנחת צינורות על ידי חברת הגיחון בקוטר לא קטן משלושה מטרים, שיספקו את כל צרכי הביוב וניקוז באזור.

ג. תברואה

בעקבות עתירה שהגישו תושבי האזור באמצעות ארגון JIac (עת"מ 9777-04-12) והתערבות בית המשפט תוקן המצב לפיו עד לפני כשנתיים, כמעט ולא סופקו באזור שירותי תברואה. המצב הגיע עד כדי סכנת נפשות של ממש, כאשר הערימות נערמו ברחובות, בלב שכונות מגורים, סמוך למוסדות חינוך ובריאות. בהעדר פתרון אחר, נהגו התושבים לשרוף את האשפה, ובכך הגבירו הסיכון לבריאותם. מספר התושבים שסבלו מאסתמה ומחלות זיהומיות גבר באופן מטריד בתקופה הזאת. היום לדברי התושבים, בעקבות הגשת העתירה, נקי האזור לרוב, אך עדיין קיימת בעיה עם הותרת הלכלוך סביב פחי הזבל בעת פינוים.

ד. העדר מגרשי משחקים או שטח פעילות ציבורי

בכל האזור אין כל מגרשי משחקים, מועדוני ילדים, או פארקים. היעדר מקומות שבהם ילדים ומבוגרים כאחד יכולים לבלות את זמנם הפנוי, לייצר קשרים קהילתיים, ולהתפתח פוגע ביכולת כל הקהילה להתפתח ולהתחזק. התושבים פנו לעירייה בבקשה כי יספקו שירותים אלה, אך העירייה השיבה כי אין לה לשם כך קרקע פנויה. בניגוד לכך, התושבים טוענים כי ניתן לעשות שימוש בחלק מהקרקע שבאזור עטרות, ובכל מקרה על העירייה לאתר קרקע נוספת חיונית לפעילות האמורה.

ה. מחסומים

כידוע, למרות היות רבים מהם ירושלמים, התושבים באזור עוטף ירושלים צריכים לעבור במחסומים כדי להיכנס לתחום עירם שבתוך הגדר. כפי שנקבע בהחלטת הממשלה 3873, היה על משרד הביטחון, בתאום אם משרד הביטחון לפניו, להסדיר בין היתר את מעבר "... התנועה הרגלית והרכובה של התושבים ותנועה נוסעי התחבורה הציבורית המורשית באופן שיאפשרו מעבר לשני הכיוונים בזמן סביר". בניגוד לכך:

- לעתים קרובות פתוחים רק מסלול אחד עד שניים במעבר הרגלי, והתושבים נאלצים לחכות זמן רב בתורים ארוכים. בנוסף, כל העת מתרחשת סגירה אקראית של מסלול אחד ופתיחתו של אחר, והתושבים נאלצים כולם לרוץ למסלול האחר.
- המעבר להולכי רגל ירושלמים סגור לחלוטין כימי ששי ושבת, שהנם דווקא ימי פעילות רבה של האוכלוסיה באזור, לרבות לשם מימוש חופש הפולחן, וכולם נאלצים לעבור במעבר הגדה.
- הנוהל הקיים היום למקרה של מצבי חירום מסורבל ומאריך את זמן המעבר באופן משמעותי. על פי הנוהל הקיים, במקרה של חירום על השוטר הצבאי להתקשר לחמ"ל שבמחסום, החמ"ל מתקשר למשרד המת"ק וממתין לתשובתו. עד לקבלת התשובה חולף זמן רב ויקר. כך קרה לא אחת כבר שנשים ילדו במחסום, חולים מתעכבים בדרך לבית החולים, ואנשים לא הגיעו בזמן לטיסותיהם.
- חלק מנוהלי המעבר במחסום מעורר תהיות רבות בדבר ההגיון העומד מאחוריהם. לדוגמא, בעת מעבר במחסום בתחבורה ציבורית כל תושב נדרש לרוקן את כל כיסיו, ואף להוריד את

הגורתו בעת בדיקה גופנית. לעומת זאת, בעת מעבר ברכב פרטי, התושבים צריכים רק להראות את תעודות הזהות.

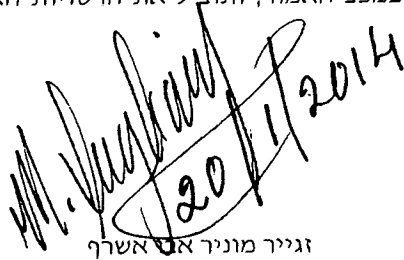
מן הראוי שייפתחו מסלולים כנדרש במהלך השבוע כולו, ובוודאי גם בימי שישי שבת, כי תיפתר סוגיית כוח האדם הנדרש, כי יתוקנו הנוהלים כך שיימנעו המצבים שתוארו לעיל, וכי בכל מקרה תהא כתובת אליה יוכלו לפנות העוברים במעבר באופן ישיר בכל עת, לרבות במצב חירום, תוך קבלת מענה מיידית. יצוין כי בישיבה עם נציגי הוועדות המקומיות באזור עוטף ירושלים בעניין זה שהתקיימה ביום 10/3/2011, אמר מר קולין היימס, מנהל המינהל הקהילתי [בתרגום מערבית] "אם אתם מחליטים לעשות הפגנה לא אלימה מול העירייה, אני מעזור לכם." כלומר, ברור הוא שהמינהל הקהילתי מודע לבעיות האמורות אך אינו מסוגל לפתור.

8. רבים מתושבי אזור "עוטף ירושלים" הם ירושלמים. הם אוחזים בתעודת זהות ככל תושב פלסטיני ירושלמי, ללא הבדל מתושבי בבית חנינא או העיר העתיקה. עד בניית גדר ההפרדה, תושבים אלה היו חלק בלתי נפרד מהעיר. מאז, לא רק שהם נותקו מהעיר באמצעים פיסיים, אלא גם נדמה שהרשויות הישראליות זנחו את חובתן למתן שירותים שם.

9. לטענת התושבים, העירייה משכה ידה מטיפול בענייניהם, והיא מפנה אותם בכל עניין למנהל המינהל הקהילתי. מר קולין היימס, אשר לעתים קרובות מתעלם מפניותיהם או משהה מאד טיפול בהן. לא אחת הם נאלצים לרוץ בין שני גורמים אלו, כאשר כל אחד מטיל את האחריות לעניין על האחר, ופתרון אין.

10. עיריית ירושלים, על פי הדין הישראלי, היא הגוף האחראי לספק כל השירותים הבסיסיים לתושביה. כל תושב זכאי לצפות כי שירותי תברואה, ביוב, מים, כבישים, בתי ספר, אמבולנסים, כיבוי אש, בריאות, תחבורה, ושירותים בסיסיים אחרים יסופקו לו על ידי העירייה והרשות המבצעת. כך גם נקבע בהחלטת הממשלה. וגם אם נקבע מנגנון שאמור היה להקל על מתן שירותים אלו, אין הוא יכול להוות חיץ נוסף בין התושבים לבין הרשויות, ובוודאי שאין הוא מסיר מעליהן את אחריותן למתן השירותים האמורים. לתושבי ירושלים, גם אם חיים מעבר לגדר, הזכות לעירם, לשירותיה, ודווקא להקלות רבות ככל הניתן לאור הניתוק הפיסי שנגרם להם ממרכז חייהם.

לפיכך, נודה לוועדת פניות הציבור אם תקיים דיון דחוף במצב האמור, ותוביל את הרשויות האחריות לטיפול מיידית ודחוף במצב.

20/11/2014

זגייר מוניר אבו אשרף
יו"ר ועד צפון ירושלים

בכבוד רב,

20/11/2014

ליאן גייל
רכזת פניות, עמותת עיר עמים

העתק: עו"ד אשרת מימון, מנהלת פיתוח מדיניות עמותת עיר עמים